

Schválená koncepcia výučby cudzích jazykov v základných a stredných školách a ŠVP

Mgr. Denisa Ďuranová, ŠPÚ

Návrh koncepcie výučby cudzích jazykov v ZŠ a SŠ schválená vládou SR 12. septembra 2007

Všeobecný cieľ:

zabezpečiť dosiahnutie komunikačnej úrovne B1/B2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky prvom CJ a komunikačnú úroveň A2/B1 podľa SERR v druhom CJ u všetkých žiakov edukačného systému v SR na konci strednej školy.

Základné východiská pre vypracovanie koncepcie

- výstup z projektu ESF *Prehĺbenie efektívnosti vyučovania cudzích jazykov v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ*
- dokument vychádza z alternatívneho modelu učebného plánu, ktorý navrhol riešiteľský tím vyššie uvedeného projektu, a ktorý bol prediskutovaný a následne upravený v rámci oponentského konania k **Návrhu postupu zavedenia nového modelu vyučovania cudzích jazykov**, ktorý bol predložený MŠ SR, sekciou regionálneho školstva a vypracovaný v spolupráci so ŠPÚ, ministromi školstva SR a následne schválený na 4. gremiálnej porade ministra 2. mája 2007.

Kroky potrebné pre dosiahnutie všeobecných cieľov

- Odstrániť vysokú variabilitu učebného plánu pre predmet cudzí jazyk.
- Navrhnuť konkrétne riešenia pre odstránenie nekvalifikovanosti učiteľov vo výučbe cudzích jazykov a to najmä v anglickom jazyku.
- Zabrániť vysokej fluktuácii učiteľov cudzích jazykov.
- Otázky jazykovej politiky riešiť koncepčne a dlhodobo.
- Definovať úroveň komunikačných kompetencií žiaka v cudzom jazyku.

Kroky potrebné pre dosiahnutie všeobecných cieľov

- Zaviest' vyučovanie dvoch cudzích jazykov do všetkých študijných odborov v súlade s reformou systému výchovy a vzdelávania v SR, ktorá je nevyhnutná pre implementáciu navrhovanej koncepcie do SOŠ a SOU.
- Upraviť základné pedagogické dokumenty pre základné i stredné školy tak, aby spĺňali zásady kontinuity vo výučbe cudzích jazykov.
- Vypracovať kritériá pre tvorbu národných učebníc z cudzích jazykov podľa nového modelu.

Predložená nová koncepcia a návrh stratégie pre jej implementáciu znižuje rozptyl (extenzívnosť a rôznorodosť) povinného vyučovania cudzích jazykov v prospech ich intenzívnosti.

Považujeme ho za reálne uskutočniteľný, ale aj ambiciózny. Jeho realizácia bude náročná, náklady na implementáciu modelu do edukačného systému budú rozložené na dlhšie časové obdobie a budú financované z rozpočtových kapitol MŠ SR a z prostriedkov ESF.

Východiská a ciele

Prehodnotiť a obmedziť vysokú variabilitu učebného plánu pre predmet cudzí jazyk, stanoviť jeden variant učebného plánu pre predmet cudzí jazyk s presným stanovením komunikačných úrovní, ktoré majú žiaci dosiahnuť po ukončení určitého časového obdobia.

Definovať úrovne cudzojazyčných kompetencií žiakov na jednotlivých úrovniach vzdelávania, vychádzajúc zo SERR pre jazyky, a tým podporiť kontinuitu a koherenciu.

Zabezpečiť kontinuitu vo výučbe prvého CJ pokračovaním v štúdiu daného jazyka na strednej škole.

Zaviest' povinné vyučovanie dvoch cudzích jazykov na všetky typy stredných škôl v študijných odboroch.

Vytvoriť národné učebnice CJ pre jednotlivé referenčné úrovne a vekové kategórie žiakov podľa presne stanovených kritérií pre tvorbu učebníc, zefektívniť učebnicovú politiku a zabezpečiť pravidelnú aktualizáciu národných učebníc.

Definovať postavenie učiteľa a učiteľa cudzích jazykov v spoločnosti.

Finančnou motiváciou zvýšiť atraktivitu a stabilitu učiteľského povolania, ako aj ďalšími materiálnymi stimulmi podporiť profesijnú mobilitu učiteľov cudzích jazykov a vytvoriť účinný informačný kanál.

Zabezpečiť v rámci štúdia odboru učiteľstva pre primárne vzdelávanie prípravu učiteľov prvého stupňa ZŠ aj z cudzieho jazyka a didaktiky výučby cudzích jazykov.

Podporiť využívanie aktuálnych informačno – komunikačných technológií pri výučbe cudzích jazykov.

Zvyšovať motiváciu slabších žiakov zmiernením „dostihového modelu školy“ (model, ktorý je cieľovo a najmä obsahovo zameraný na rýchlosť a výkonnostné porovnávanie bez výraznejšieho prihliadnutia na vývinové osobitosti pomalších žiakov) a vytvorením priestoru pre vzdelávanie po cykloch.

Zabezpečiť preskúmanie a efektívne adaptovanie ponúkaného modelu odborníkmi z oblasti špeciálnej pedagogiky, finančne podporovať technické zabezpečenie škôl, resp. žiakov s jednotlivými postihmi. Podporovať kvalifikovanosť učiteľov špeciálnej pedagogiky ich zameraním na problematiku výučby CJ.

Dopracovať koncepciu pre výučbu cudzích jazykov pre integrované deti v súlade s ich individuálnymi potrebami; vytvoriť systém individuálnej pomoci integrovanému žiakovi ako aj učiteľom, ktorí pracujú v triede aj s integrovanými deťmi, a to najmä formou odbornej asistencie.

Navrhovaný model zaviesť do všetkých škôl v SR, štátnych, súkromných aj cirkevných.

Prehodnotiť minimálny počet žiakov, potrebných pre vytvorenie jednej skupiny, v súlade s požiadavkou európskych inštitúcií pre podporu viacjazyčnosti, v tomto prípade v rámci podpory menej vyučovaných jazykov (ako sú napr. FJ a RJ, TJ a ŠJ).

Efektívne rozvíjať jazykové zručnosti bez potreby zvýšenia vyučovacieho času v učebnom pláne prostredníctvom obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania (CLIL).

Zachovať na prechodné obdobie pôvodnú dotáciu hodín cudzích jazykov pre niektoré odbory SOŠ a vypracovať v spolupráci so ŠIOV-om model učebných osnov a učebných plánov, kde by sa zohľadnili aj komunikačné situácie bežné pre cieľové odbory,

Koncepcia nového modelu vo výučbe cudzích jazykov a návrhy pre tvorbu pedagogickej dokumentácie

Zabezpečiť neustály prístup k vzdelaniu, ktorý funguje na princípe viacjazyčnosti a multikulturality, čo v praxi znamená možnosť získania komunikačných kompetencií aspoň v dvoch cudzích jazykoch s prihliadnutím na ich komunikačnú a kultúrnu dimenziu.

Ciel'ový model, ŠVP, Prechodný model

		Ročník	GYM	SOŠ**	SOU3v2	Možná	GYM	SOŠ**	SOU3v2	Možná
			1. jazyk	1. jazyk	1. jazyk	voľba	2. jazyk	2. jazyk	2. jazyk	voľba
Maturitná úroveň			A	B			B			
Dos. úroveň ERR			B2	B1	B1.1		B1/B2.1	B1	A2	
ŠŠ	4		4	3			3 v 5*	2		ANJ,NEJ
	3		4	3	3	ANJ,NEJ	3 v 5*	2	2*	FRJ,RWJ
	2		4	3	3 2	FRJ,RWJ	4, 2	3	2*	ŠPJ,TAJ
	1		4	3	3 2	ŠPJ,TAJ	4, 2	3	2*	
Dos. úroveň ERR			A2	A2	A2		A1	A1	A1	
ZŠ	9		3,3 4	3,3 4	3,3 4		3, 1, 0	3, 1, 0	3, 1, 0	
	8		3, 3, 4	3, 3, 4	3, 3, 4	ANJ,NEJ	3, 1, 0	3, 1, 0	3, 1, 0	
	7		3, 3, 4	3, 3, 4	3, 3, 4	FRJ,RWJ	3, 1, 0	3, 1, 0	3, 1, 0	
	6		3, 3, 4	3, 3, 4	3, 3, 4	ŠPJ,TAJ	3, 1, 0	3, 1, 0	3, 1, 0	
	5		4, 3, 4	4, 3, 4	4, 3, 4					
	4		4, 3, 4	4, 3, 4	4, 3, 4					
	3		3, 3, 3	3, 3, 3	3, 3, 3					
	2									
1										
Počet hodín týždenne			39	35	32		26 30	22		
Absolútny počet hodín			1080	960	870		432 552	312		

Podmienky realizácie

- Prechodný model si môže škola zvoliť pri implementácii 1. cudzieho jazyka, ale do troch až piatich rokov od začiatku doby implementácie musí prejsť na cieľový model od 3. ročníka. MŠ SR v súčinnosti so všetkými priamo riadenými organizáciami, inštitúciami a VŠ zabezpečí organizačne ako aj finančne doplnenie kvalifikácie učiteľov 1. stupňa, a to do troch rokov od začiatku doby implementácie.

- **Druhý CJ sa zavedie v prechodnom období 8 rokov, v súlade s možnosťami škôl zabezpečiť kvalifikovanú výučbu 2. cudzieho jazyka. V prípade, že škola dokáže podľa presne stanovených kritérií zabezpečiť cieľový model skôr, môže ho uviesť po rozhodnutí vedenia školy do praxe.**
- **Prechodné obdobie implementácie cieľového modelu sa skončí najneskôr v školských rokoch 2017 - 2019. Celková doba implementácie je závislá od realizácie štátom stanovených podmienok, ako aj od schopnosti škôl dosiahnuť cieľový model v kratšom časovom období. Po uplynutí prechodného obdobia musia všetky školy zabezpečiť žiakom výučbu cudzích jazykov v cieľovom modeli.**

SWOT analýza

Silné stránky:

- Snaha škôl získať žiakov zvýšením jazykovej kvalifikovanosti svojich absolventov – profil absolventa.
- Existujúci potenciál kvalifikovaných učiteľov CJ pripravených implementovať nový model.
- Existujúci potenciál pedagogických fakúlt pripravujúci učiteľov CJ.
- Motivácia žiakov k učeniu CJ z dôvodu lepšieho uplatnenie sa na pracovnom trhu.
- Tvorba nových pedagogických dokumentov.
- Podpora výučby CJ zo strany rodičov/ verejnosti

Slabé stránky

- Nedostatok kvalifikovaných učiteľov CJ.
- Nedostatok finančných prostriedkov na stabilizáciu učiteľov CJ.
- Nedostatočné materiálne – technické vybavenie škôl pre výučbu CJ – jazykové laboratóriá, učebné pomôcky.
- Neefektívne využitie finančných prostriedkov z hľadiska kontinuity vyučovania CJ.
- Chýbajúce národné učebnice CJ.
- Chýbajúci druhý CJ v niektorých študijných odboroch SOS a SOU.

SWOT analýza

Príležitosti:

- Zosúladenie výučby cudzích jazykov s úrovňami podľa SERR.
- Kariérny rast pedagogických zamestnancov.
- Rozšírenie a skvalitnenie národnej odbornej literatúry.
- Zlepšenie continuity v štúdiu CJ medzi jednotlivými typmi škôl.
- Posilnenie jazykového a kultúrneho povedomia.
- Podpora výučby CJ zo strany štátu (programové vyhlásenie vlády SR).
- Finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov a ESF na vzdelávanie učiteľov.
- Spolupráca a partnerstvo škôl so zahraničnými školami.
- Mobility študentov a učiteľov – posilnenie jazykových kompetencií.

Riziká:

- Neuskutočnenie vytýčených zmien v oblasti kariérneho rastu.
- Neuskutočnenie potrebných legislatívnych zmien.
- Nevyužívanie autentických materiálov.
- Skrytá preferencia istých jazykov a kultúr.
- Nárast finančných prostriedkov v súvislosti s nárastom výkonov.
- Nevyužitie finančných zdrojov.

Ďakujem za pozornosť

denisa.duranova@statpedu.sk

Zverejnenie pedagogickej dokumentácie, schválenej koncepcie a akčného plánu na stránke ŠPÚ: www.statpedu.sk v časti cudzie jazyky do konca júna 2008.

Otázky: jaegher@statpedu.sk

Prihlásenie sa do vzdelávania učiteľov 1. stupňa do 10. júla 2008, potrebné informácie na stránkach ŠPÚ.